

Om barn som pårørende

PUBLISERT 5. september 2012

Aase Sundfær | **God dag, jeg er et barn Om barn som lever med rus eller psykisk sykdom i familien**, Fagbokforlaget, 2012. 210 sider

Dette er en etterlengtet bok. Gjennom flere års arbeid med barn og familier har jeg erfart nettopp det forfatteren påpeker i forordet – at barn kan bli usynlige og glemte av de som arbeider med voksne pasienter innenfor psykisk helsearbeid og rusbehandling. Hjelpeapparatet har forholdt seg til pasientene som enkeltindivider, ikke som foreldre. Dette har ført til at en del barn har vokst opp uten at noen har sett dem og hvordan de har det. Andre barn har fått hjelp, men hjelpen har kommet sent, ofte første etter at de selv har utviklet vansker.

Endringer i spesialisthelsetjenesteloven og helsepersonelloven som trådte i kraft 1. januar 2010, pålegger nå behandlingsspersonell og behandlingssteder å etablere systematiske ordninger og tiltak som ivaretar mindreårige barns behov for informasjon og oppfølging som pårørende til alvorlig syke foreldre.

«Forfatteren formidler kunnskap som kan bidra til en bedre oppvekst for barn som lever med rus eller psykisk sykdom i familien»

Boken vil, etter min mening, være et viktig bidrag i dette arbeidet. Den inneholder informasjon om hvordan foreldrefunksjonen forstyrres når foreldre har psykiske vansker og rusproblemer, og hvordan barn berøres av foreldrenes vansker. Det presenteres aktuell kunnskap om barns utvikling og psykiske helse.

Etter to kapitler med bakgrunnsstoff er boken inndelt etter barnas alder – fra det ufødte barnet til ung voksen alder. For hver aldersgruppe presenteres kunnskap om barns behov, om normal utvikling og barns psykiske helse. Denne inndelingen gir mening fordi barnet trenger ulik støtte og hjelp på forskjellige alderstrinn. En slik inndeling er imidlertid vanskelig å gjennomføre godt i praksis. Boken bør etter min mening leses i sin helhet, da en del av kunnskapen som presenteres, er relevant på tvers av ulike aldersgrupper.

Forfatteren beskriver mange relevante caser, og gjennom alle kapitlene følger vi Tom og Anett, fra barndom til ung voksen alder. Historiene om Tom og Anett bygger på forfatterens studie gjennom 25 år av barna til en gruppe mødre med rusproblemer og psykiske vansker. Ut fra bokens tittel hadde jeg forventninger om at barnas stemme skulle være mer fremtredende enn den er, for eksempel gjennom sitater fra samtaler med barna. Dette ville gjort boken sterkere og mer levende for leseren.

Et viktig bidrag i boken er forfatterens praktiske tilnærming, med forslag til maler for samtaler med foreldrene og med barna, og konkrete råd til de barneansvarlige. Hun beskriver barneansvarlig sin rolle og hvilke hjelpetjenester barneansvarlig kan samarbeide med på ulike alderstrinn.

Dette er en nyttig bok som vil bidra til å synliggjøre en sårbar gruppe barn, både overfor de som jobber med foreldrene innenfor psykisk helsevern eller rusbehandling, og de som jobber med barn og familier, for eksempel i kommunehelsetjenesten eller i barnevernstjenesten. Forfatteren formidler kunnskap som kan bidra til en bedre oppvekst for barn som lever med rus eller psykisk sykdom i familien.

Anmeldt av Cecilie Bratli Hansen, psykolog ved Forebyggende familieteam, Asker DPS, Vestre Viken HF

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 49, nummer 9, 2012, side